

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และความสามารถในการพยากรณ์ของปัจจัยคัดสรร ประกอบด้วย 1) ตัวบ่งชี้พื้นฐาน ได้แก่ เจตคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว การทำงานนอกบ้าน อิทธิพลของสื่อโฆษณา อิทธิพลของสื่อธรรมะ 2) ตัวบ่งชี้ระดับกลาง ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว ทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว การสนับสนุนของสามี 3) ตัวบ่งชี้ใกล้ตัว ได้แก่ ความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวกับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น

ประชากรสำหรับการวิจัยครั้งนี้คือ มารดาวัยรุ่นที่มีบุตรอายุ 6 เดือน มารับบริการตรวจสุขภาพในสถานบริการสุขภาพ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ มารดาวัยรุ่นที่มีบุตรอายุ 6 เดือนมารับบริการตรวจสุขภาพเด็กดี ที่หน่วยบริการปฐมภูมิ โรงพยาบาลมหาสารนครศรีธรรมราช โรงพยาบาลปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โรงพยาบาลสงขลา โรงพยาบาลระโนด จังหวัดสงขลา โดยกำหนดคุณสมบัติดังนี้ 1) มีอายุระหว่าง 15-19 ปี 2) เป็นผู้ดูแลหลักบุตรคนสุดท้ายที่มีอายุ 6 เดือน และ 3) จะต้องไม่มีข้อบ่งชี้ทางการแพทย์ที่ระบุว่ามารดาหรือบุตรไม่สามารถให้หรือได้รับนมมารดา และยินยอมให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience sampling) ที่มีคุณสมบัติครบจากรายชื่อมารดาที่คลอดเมื่อ 6 เดือนที่แล้วในโรงพยาบาลสงขลา โรงพยาบาลระโนดจังหวัดสงขลา โรงพยาบาลมหาสารนครศรีธรรมราชและโรงพยาบาลปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของธอร์นไคค์ (Thomdike, 1978: 184) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 130 คน ซึ่งมีอายุเฉลี่ย 15-19 ปี การศึกษาส่วนใหญ่ระดับมัธยมศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยเครื่องมือ 8 ชุด ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลมารดาและทารก แบบสอบถามเจตคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว แบบสอบถามอิทธิพลของสื่อโฆษณา แบบสอบถามอิทธิพลของสื่อธรรมะ แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว แบบสอบถามทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว แบบสอบถามการสนับสนุนของสามี และแบบสอบถามความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว ซึ่งได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยตรวจสอบความ

เหมาะสมของภาษา การตีความของข้อคำถาม ความครอบคลุมของเนื้อหา หลังจากนั้นได้นำไปทดลองใช้กับมารดาวัยรุ่นที่มีบุตรอายุ 6 เดือนที่มีลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์เป็นรายข้อและหาความเที่ยงของเครื่องมือโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามระหว่าง 0.74 - 0.96 แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงได้ค่าความเที่ยงระหว่าง 0.73 - 0.92

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการรวบรวมข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างมารดาวัยรุ่นที่มีบุตรอายุ 6 เดือน จำนวน 130 คน ซึ่งนำบุตรมารับการตรวจสุขภาพเด็กดี ที่หน่วยบริการปฐมภูมิ โรงพยาบาลมหาราชนครศรีธรรมราช โรงพยาบาลปากพนัง โรงพยาบาลสงขลา โรงพยาบาลระโนด ระหว่างวันที่ 20 มกราคม 2549 - วันที่ 15 มีนาคม 2549 ทุกวันราชการ นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS for Window version 13 (Statistical Package for the Social Science for Window) คำนวณการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุแบบเชิงชั้น (Hierarchical multiple regression) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

1. ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นนาน 6 เดือน มีร้อยละ 13.1
2. ปัจจัยกีดสรร ตัวบ่งชี้พื้นฐาน ได้แก่ อิทธิพลของสื่อธรรมรงค์ ตัวบ่งชี้ระดับกลาง ได้แก่ ทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว การสนับสนุนของสามี ตัวบ่งชี้ใกล้ตัว ได้แก่ ความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = 0.30, 0.22, 0.23$ และ 0.28 ตามลำดับ) ส่วนตัวบ่งชี้พื้นฐาน ได้แก่ เจตคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว การทำงานนอกบ้าน อิทธิพลสื่อโฆษณา ตัวบ่งชี้ระดับกลาง ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวที่ระดับ .05 ($r = 0.12, -0.06, 0.06$ และ 0.01 ตามลำดับ)
3. ปัจจัยกีดสรร ตัวบ่งชี้พื้นฐาน ได้แก่ เจตคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว การทำงานนอกบ้าน อิทธิพลของสื่อโฆษณา อิทธิพลของสื่อธรรมรงค์ ตัวบ่งชี้ระดับกลาง ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว ทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว

การสนับสนุนของสามี และตัวบ่งชี้ใกล้ชิดตัว ได้แก่ ความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา อย่างเดียว สามารถร่วมกันพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดา วัยรุ่นได้ร้อยละ 12 ($R^2 = 0.12$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีอิทธิพลของสื่อรณรงค์ เพียงตัวแปรเดียวที่สามารถพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวได้อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ ($Beta = 0.29$, $p < .05$)

อภิปรายผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้เป็นมารดาที่มีอายุอยู่ระหว่าง 15-19 ปี ซึ่งเป็น ช่วงอายุที่สามารถเป็นตัวแทนของมารดาวัยรุ่น (Bergum, 1997) ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยอยู่ในระดับ แรงงานขั้นต่ำ (4,000-6,000 บาท) ร้อยละ 53.1 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Males (1994: 58) และ Males (1996: 176) ที่พบว่ามารดาวัยรุ่นร้อยละ 85 มีฐานะยากจน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ยังไม่มีงานทำและไม่ได้ทำงานนอกบ้าน (ร้อยละ 50.8) มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ 53.9) เมื่อพิจารณาลักษณะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 3.8 ที่มี ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว 0 เดือน ซึ่งมารดาในกลุ่มนี้คือมารดาที่ไม่เลี้ยง บุตรด้วยนมมารดาเลย หรือเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาพร้อมกับให้อาหารอย่างอื่นร่วมด้วยเช่น น้ำหรือนมผสม ซึ่งมารดาอาจจะเชื่อว่านมตนเองไม่พอหรือไม่เห็นความสำคัญของหัวนมที่มี ภูมิคุ้มกันที่ดีที่สุดต่อบุตรทำให้พลาดโอกาสการรับวัคซีนครั้งแรกที่ดีที่สุดต่อร่างกายไปอย่าง น่าเสียดาย กลุ่มตัวอย่างมารดาที่เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวยุติระยะเวลา 1 เดือน ถึง 3 เดือน มีจำนวนร้อยละ 66.2 หรือประมาณ 2 ใน 3 ของมารดาทั้งหมด ซึ่งจะเห็นได้ว่าช่วงนี้ เป็นช่วงระยะเวลาของการลาพักหลังคลอด มารดาที่ทำงานในสถานประกอบการขนาดเล็กอาจ ได้รับอนุญาตให้ลาพักหลังคลอด 1 ถึง 2 เดือน ขณะที่มารดาที่ทำงานในสถานประกอบการ ขนาดกลางหรือขนาดใหญ่อาจได้รับอนุญาตให้ลาพักคลอดนาน 2 ถึง 3 เดือนซึ่งทำให้มารดาที่ ทำงานนอกบ้านได้มีโอกาสเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว กลุ่มตัวอย่างมารดาที่เลี้ยงบุตรด้วย นมมารดาอย่างเดียวยุติระยะเวลา 4 เดือนถึง 5 เดือน เริ่มลดลง มีร้อยละ 11.5 และ 5.4 ตามลำดับ เนื่องจากมารดาต้องออกไปทำงานนอกบ้านบุตรไม่ได้ดูแลคนมารดาอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ นำนมมารดาแห้ง จึงทำให้มารดาหยุดเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวเมื่อบุตรอายุ 4-5 เดือน ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวจึงสั้นลง ส่วนมารดาวัยรุ่นที่สามารถเลี้ยงบุตร ด้วยนมมารดาอย่างเดียวนานถึง 6 เดือนมีถึงร้อยละ 13.1 ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความตั้งใจจริงและมี ความมุ่งมั่น จึงสามารถเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวถึง 6 เดือน อย่างไรก็ตามในแผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 เสนอแนะให้มีการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว 6 เดือน ร้อยละ 30 แต่ในกลุ่มตัวอย่างเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว 6 เดือนยังน้อยอยู่ สอดคล้องกับการศึกษาของ Pugh et al. (2002) ที่พบว่ามารดาวัยรุ่นมีการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาน้อยที่สุด มีเพียงร้อยละ 20.8 ที่เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างต่อเนื่องถึง 6 เดือน และร้อยละ 35 ของมารดาวัยรุ่นที่เริ่มเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาและหยุดเลี้ยงภายใน 8 วันหลังคลอด และการศึกษาของ Ryan (2002) ที่พบอัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาต่ำที่สุดในกลุ่มมารดาฐานะยากจน มารดาวัยรุ่นและมีระดับการศึกษาต่ำซึ่งใกล้เคียงกับมารดาวัยรุ่นในการศึกษานี้ สำหรับในประเทศไทย การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นยังไม่มีการศึกษาที่แน่ชัด อย่างไรก็ตาม พบว่า ในมารดาวัยรุ่นผู้ใหญ่มีการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวติดต่อกัน 6 เดือนต่ำที่สุดในภูมิภาคเอเชีย และแปซิฟิกคือมีเพียงร้อยละ 17. (UNICEF, 2005) เท่านั้น แต่เมื่อเทียบกับมารดาวัยรุ่นพบว่า การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นยังต่ำกว่ามารดาผู้ใหญ่ และผลการวิเคราะห์ ข้อมูลจากลักษณะปัจจัยที่ศึกษาพบว่า ตัวบ่งชี้พื้นฐาน ได้แก่ เจตคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว การทำงานนอกบ้าน อิทธิพลของสื่อโฆษณา อิทธิพลของสื่อรณรงค์ ตัวบ่งชี้ระดับกลาง ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว ทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว การสนับสนุนของสามี และตัวบ่งชี้ใกล้ตัว ได้แก่ ความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวมีคะแนนอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมดซึ่งเป็นไปได้ว่าปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุขได้มีนโยบายตามคำแนะนำขององค์การอนามัยโลกและองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (2001) ให้โรงพยาบาลรัฐทุกแห่งดำเนินการตามนโยบายโรงพยาบาลสายสัมพันธ์แม่-ลูกมีการส่งเสริมให้ความรู้แก่มารดาตั้งครรภ์จึงมีผลให้มารดาวัยรุ่นมีคะแนนของตัวแปรต่างๆอยู่ในระดับปานกลาง

1. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรร 1) ตัวบ่งชี้พื้นฐาน ได้แก่ เจตคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว การทำงานนอกบ้าน อิทธิพลของสื่อรณรงค์ อิทธิพลของสื่อโฆษณา 2) ตัวบ่งชี้ระดับกลาง ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว ทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว การสนับสนุนของสามี 3) ตัวบ่งชี้ใกล้ตัว ได้แก่ ความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว และระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น

ผลการศึกษาพบว่า ตัวบ่งชี้พื้นฐาน ได้แก่ อิทธิพลของสื่อรณรงค์ ตัวบ่งชี้ระดับกลาง ได้แก่ ทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว การสนับสนุนของสามี และตัวบ่งชี้ใกล้ตัว ได้แก่ ความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($r = 0.30, 0.22, 0.23$ และ

0.28 ตามลำดับ) ส่วนตัวบ่งชี้พื้นฐาน ได้แก่ เจตคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว การทำงานนอกร้าน อิทธิพลของสื่อโฆษณา และ ตัวบ่งชี้ระดับกลาง ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นที่ระดับ .05 ($r = 0.01, -0.06, 0.06$ และ 0.12 ตามลำดับ)

ตัวบ่งชี้พื้นฐาน ได้แก่ เจตคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว การทำงานนอกร้าน อิทธิพลของสื่อรณรงค์ อิทธิพลของสื่อโฆษณามีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวกับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น

จากสมมติฐานที่ว่าเจตคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น

ผลการศึกษาพบว่า เจตคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น ($r = 0.01, p > .05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในการวิจัยครั้งนี้เจตคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว หมายถึง ความเชื่อ ค่านิยม ความรู้สึกนึกคิดของมารดาต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว ผลการศึกษานี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานของงานวิจัย หมายความว่า เจตคติของมารดาไม่มีความสัมพันธ์ต่อระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว จากลักษณะมารดาวัยรุ่นเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางอารมณ์สังคมต่างไปจากวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ ต้องการความเป็นอิสระ มีความคิดเป็นของตนเองแสดงพฤติกรรมในลักษณะทำตามเสรีภาพต้องการพัฒนาบุคลิกภาพ พฤติกรรม และรูปร่างหน้าตาเพื่อเป็นที่ยอมรับ (Tilson, 1990) การจะเชื่อสิ่งใดต้องเกิดขึ้นด้วยตัวเอง ต้องการทำในสิ่งที่ตนเองคิดว่าดี (วินัดดา ปิยะศิลป์, 2540) ดังที่ สร้อยตระกูล อรรถมานะ (2541) ได้กล่าวไว้ว่าเจตคติเป็นผลผสมผสานความรู้สึกนึกคิดหรือความคิดเห็นความรู้และความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งออกมาในรูปการประเมินค่าอำนาจเป็นในทางยอมรับหรือปฏิเสธได้ และความรู้สึกนี้มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งขึ้น จากลักษณะของมารดาวัยรุ่นประกอบกับในปัจจุบันสังคมแวดล้อมได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก วัยรุ่นจึงถูกกระตุ้นและเบนความสนใจไปสู่สิ่งเหล่านั้นทำให้มารดาวัยรุ่นไม่สามารถพัฒนาให้เกิดเจตคติที่เหมาะสมต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้ ผลการศึกษานี้ยังพบว่าเจตคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวมีความสัมพันธ์ระดับต่ำกับความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว ($r = 0.18, p < .05$) สอดคล้องกับการศึกษาของ Pierre et al.

(1999: 83-89) ที่พบว่าเจตคติมีผลโดยตรงต่อความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่ไม่เกี่ยวกับพฤติกรรมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว นอกจากนี้พบว่าอิทธิพลของสื่อโฆษณามีความสัมพันธ์ทางลบในระดับสูงกับเจตคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวยังมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.72, p < .01$) หมายความว่ามารดาได้รับรู้สื่อโฆษณามากเท่าใดก็จะทำให้เจตคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวลดลงมากเท่า่นั้น การจำกัดหรือการห้ามกิจกรรมการส่งเสริมการตลาดและสื่อโฆษณานมผสมควรได้รับการพิจารณาและนำมาปฏิบัติในระดับประเทศ เช่นเดียวกับการห้ามการโฆษณาเหล้าและบุหรี่ที่สามารถช่วยลดการบริโภคเหล้าและบุหรืลงได้อย่างน่าพอใจ อย่างไรก็ตาม ผลศึกษานี้ขัดแย้งกับแนวคิดของ Lutter (2000) ที่อธิบายว่าเจตคติของมารดามีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว ซึ่งแนวคิดนี้สนับสนุนโดย U. S. Department of Agriculture (2000) ที่พบว่ามีความแตกต่างกันของความเชื่อและเจตคติที่เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว มารดาบางคนไม่แน่ใจในผลที่เกิดจากการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว ความแตกต่างในเชื้อชาติมารดาเชื้อสายสเปนจะตระหนักถึงประโยชน์ของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในขณะที่มารดาชาวอเมริกันมีความเชื่อเกี่ยวกับอุปสรรคที่เกิดจากการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว เช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างมารดาวัยรุ่นในการศึกษาครั้งนี้เมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามารดาวัยรุ่นมีคะแนนเจตคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวก่อนข้างสูงในเรื่องการเลี้ยงบุตรด้วยมารดาอย่างเดียวยังจะมีผลให้เต้านมหย่อนยาน เสียรูปร่าง ลูกไม่ยอมหย่านม เป็นภาระแก่มารดา เมื่อต้องออกนอกบ้านและทำให้ลูกติดแม่มากเกินไป ซึ่งความเชื่อเหล่านี้สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา (Bentley, 2003) สามารถส่งผลต่อการปฏิบัติและระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวยังได้ สำหรับมารดาที่มีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวยังจะมีการให้อาหารอื่นแทนน้ำนมมารดาน้อยกว่าและมีระยะเวลาเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนานกว่า (USDA, 2000) ระยะเวลาที่ตั้งใจจะเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวยังจะสูงกว่า 6 เดือน (Kearney et al., 1990) ซึ่งเจตคติต่อการเลี้ยงทารกด้วยน้ำนมมารดาอย่างเดียวยังมีผลมากโดยเฉพาะมารดาที่มีบุตรคนแรกเนื่องจากมีความวิตกกังวลต่อบทบาทใหม่ที่ได้รับและมารดาส่วนใหญ่ตั้งความหวังที่จะให้สภาพร่างกายกลับคืนสู่สภาพเดิมโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้มารดาจึงมีความรู้สึกละอายใจ หงุดหงิดซึ่งจะมีผลต่อการให้น้ำนมด้วย นั่นคือองค์ประกอบด้านจิตใจมีผลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงทารกด้วยน้ำนมมารดา (กัญญารัตน์ ไชยกัจจร, 2544: 60) อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิจัยครั้งนี้เจตคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวยังไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวยังมีนัยสำคัญทางสถิติ

ความสัมพันธ์ระหว่าง การทำงานนอกบ้านกับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนในมารดาวัยรุ่น

จากสมมติฐานที่ว่าการทำงานนอกบ้านมีความสัมพันธ์ทางลบกับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนในมารดาวัยรุ่น

ผลการศึกษาพบว่า การทำงานนอกบ้านไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนในมารดาวัยรุ่น ($r = -0.06, p > .05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในการวิจัยครั้งนี้การทำงานนอกบ้าน หมายถึง จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่มารดาวัยรุ่นใช้ในการประกอบอาชีพหลักนอกบ้านภายหลังคลอด ซึ่งหมายรวมถึงการทำงานที่ต้องใช้เวลาในการแยกจากบุตรต่อวัน โดยการทำงานอาจได้รับค่าตอบแทนหรือไม่ก็ได้ ผลการศึกษานี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานของงานวิจัย หมายความว่า การทำงานนอกบ้านไม่มีความสัมพันธ์ต่อระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนในมารดาวัยรุ่น เมื่อพิจารณาในกลุ่มตัวอย่างมารดาวัยรุ่นส่วนใหญ่ยังอาศัยอยู่กับครอบครัว (ร้อยละ 53.1) ไม่ได้ทำงานนอกบ้าน (ร้อยละ 50.8) ด้วยลักษณะของมารดาวัยรุ่นเองยังตอบสนองความต้องการของตนเองก่อน (Merer, 1990) ความรับผิดชอบต่างๆยังไม่มีเท่ากับมารดาวัยผู้ใหญ่ และมารดาวัยรุ่นอาจจะมึนงงอย่างอื่นทำอยู่แล้วหรือต้องไปโรงเรียน (Lewallen et al., 2006) ด้วยวิธีการส่งเสริมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนอาจจะยังไม่สามารถเข้าถึงในกลุ่มมารดาวัยรุ่น (Arif & Medhi, 2002) ที่สำคัญการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดายังไม่อยู่ในความตระหนักที่จะต้องทำให้สำเร็จ การทำงานนอกบ้านหรือการไม่ได้ทำงานนอกบ้านจึงไม่ได้เป็นปัจจัยที่มารดาวัยรุ่นให้ความสำคัญ ดังนั้นการทำงานนอกบ้านจึงไม่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในมารดาวัยรุ่น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าการทำงานไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (Elizabeth et al., 2004) อย่างไรก็ตามการวิจัยนี้ขัดแย้งกับแนวคิดของ Lutter (2000) ที่กล่าวว่าการทำงานนอกบ้านมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ซึ่งสอดคล้องกับศึกษาของ (Fein & Roe, 1998) ที่พบว่ามารดาหลังคลอดที่ทำงานน้อยกว่า 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์จะมีระยะเวลาเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดานานกว่ามารดาที่ทำงานมากกว่า 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (คิดเป็น 24.4 สัปดาห์ และ 16.5 สัปดาห์ตามลำดับ) มารดาที่ทำงานนอกบ้านมีระยะเวลาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาสั้นกว่ามารดาที่ทำงานในบ้าน (Yimyam, 1997; Visness & Kennedy, 1997) จึงเลือกที่จะใช้นมผสมแทนนมมารดา (Blyth et al., 2002; Kirkland & Fein, 2003) นอกจากนี้เมื่อกลับไปทำงานไม่มีสถานที่ปั๊มน้ำนมมารดา มารดาวัยรุ่นต้องหยุดเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเร็วกว่าที่คาดหวังไว้ (Lewallen et al., 2006) และเป็นเหตุผลที่สำคัญอีกเหตุผลหนึ่งที่มารดาต้องหยุดเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเพราะมีน้ำนมไม่เพียงพอ (Guinn et al., 1997; Kirkland & Fein, 2003) ทำให้ระยะเวลาเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาสั้นลง (Lawson & Tulloch, 1998) มารดาที่ทำงานและเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาจึงมีความเครียดมาก แต่ถ้าได้รับการ

ช่วยเหลือจากทีมพยาบาลเพื่อเตรียมตัวในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาก่อนการทำงานและได้รับความช่วยเหลือจากสถานที่ทำงาน จะเป็นการสนับสนุนให้ระยะเวลาการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ยาวขึ้น (Hauck, 2000) นอกจากนี้พบว่ามารดาที่กลับเข้าทำงานนอกบ้านเช้า ทำให้ระยะเวลาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดานานขึ้น โดยมารดาที่กลับเข้าทำงานก่อนบุตรอายุ 16 สัปดาห์ จะหยุดให้นมมารดาเร็วมากกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับมารดาที่กลับเข้าทำงานเมื่อบุตรอายุ 16 สัปดาห์ขึ้นไป สำหรับมารดาที่ทำงานเต็มเวลากับมารดาที่ทำงานไม่เต็มเวลาที่กลับเข้าทำงานเมื่อบุตรอายุ 16 สัปดาห์ขึ้นไปไม่แตกต่างกัน (Piper & Parks, 1996) ทั้งนี้เพราะการที่มารดากลับเข้าทำงานเมื่อบุตรอายุ 16 สัปดาห์เป็นต้นไปจะทำให้ร่างกายมารดามีการปรับการหลั่งของน้ำนมอย่างเพียงพอและส่งผลให้ระยะเวลาการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดานานขึ้น (Auerbach & Guss, 1984) ในมารดาที่ทำงานติดต่อกันมากกว่า 5 ชั่วโมง ทำให้มารดาไม่มีเวลาในการบีบน้ำนมหรือเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา เป็นผลให้ลดการกระตุ้นการสร้างและการหลั่งของน้ำนม ซึ่งทำให้น้ำนมไม่เพียงพอและส่งผลให้ระยะเวลาการให้นมบุตรสั้นลง (Kearney & Cronenwett, 1991) สำหรับงานวิจัยนี้สรุปได้ว่าการทำงานนอกบ้านไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในมารดาวัยรุ่น

ความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลของสื่อโฆษณากับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนในมารดาวัยรุ่น

จากสมมติฐานที่ว่าอิทธิพลของสื่อโฆษณามีความสัมพันธ์ทางลบกับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนในมารดาวัยรุ่น

ผลการศึกษาพบว่าอิทธิพลของสื่อโฆษณาไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.06, p > .05$) ในการวิจัยครั้งนี้ อิทธิพลของสื่อโฆษณา หมายถึง การรับรู้ของมารดาถึงผลของข้อมูลโฆษณานมผสมในการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดที่มีต่อการตัดสินใจของมารดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวน ผลการศึกษานี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานในงานวิจัย ซึ่งหมายความว่าอิทธิพลจากโฆษณาไม่มีความสัมพันธ์ต่อระยะเวลาการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในมารดาวัยรุ่น เมื่อพิจารณาลักษณะมารดาวัยรุ่นกลุ่มตัวอย่างพบว่าเคยเห็นโฆษณาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมผสม จากโทรทัศน์ร้อยละ 96.2 เคยเห็นจากห้างสรรพสินค้าร้อยละ 55.4 ซึ่งในภาพรวมมารดาทุกคนได้เห็นการโฆษณามาแล้วมากกว่า 1 แห่ง แต่พบว่ามีอิทธิพลต่อมารดาไม่มากนักเพียง ($\bar{X} = 20.03, SD = 5.67$) เท่านั้น ซึ่งไม่สัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา การวิจัยนี้ขัดแย้งกับการศึกษาที่ผ่านมาที่พบว่าสื่อโฆษณาเกี่ยวกับนมผสมมีความสัมพันธ์กับการไม่เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (Arora, 2000) การเริ่มเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาและระยะเวลาการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามีอัตราการหยุดเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนใน 2 สัปดาห์แรกเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากผลของการได้รับ

อิทธิพลของสื่อโฆษณา (Howard et al., 2000: 296-303) และสื่อโฆษณาที่เป็นปัจจัยช่วยให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจหรือยอมรับนมผสม ได้แก่ โทรทัศน์ โปสเตอร์ แผ่นพับ วิทยุ หนังสือ วารสาร และป้ายโฆษณา โดยเฉพาะคือ โทรทัศน์ เพราะกลุ่มตัวอย่างยอมรับว่ามีผลดี ทำให้ต้องการปฏิบัติตาม (วรวรรณ แพทย์หลักฟ้า, 2540) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าคะแนนการได้รับนมฟรีหรือนมตัวอย่างทำให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเลี้ยงบุตรด้วยนมผงสูง ($\bar{X} = 4.09$, $SD = 0.83$) ซึ่งอาจจะทำให้มีผลต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นได้ และสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า การแจกตัวอย่างนมผสม และสื่อต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการใช้นมผสมทางคลินิกฝากครรภ์พบว่าร้อยละ 24 ของมารดาที่ได้รับชุดของขวัญของบริษัทนมผสมหยุดเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาที่ 2 สัปดาห์แรก หลังคลอด และร้อยละ 15 ของมารดาที่ได้รับชุดของขวัญของบริษัทมีโอกาสที่จะหยุดการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในโรงพยาบาลถึง 5 เท่า (Howard et al., 2000: 296 -303) มารดาที่ได้ชุดของขวัญซึ่งประกอบด้วยตัวอย่างนมคัดแปลงสำหรับเด็กเล็ก ของขวัญสำหรับเด็ก และเอกสารแนะนำผลิตภัณฑ์ เป็นต้น แก่แม่ขณะออกจากโรงพยาบาลมีผลบั่นทอนการเลี้ยงบุตรด้วยนมแม่ในระยะเวลาหลังคลอด 1 เดือนอย่างชัดเจน (Odds ratio 1.4 (95% confidence interval 1.0-2.1) (Perez -Escamilla et al., 1994: 89-97) นอกจากนี้ยังพบว่าในประเทศชิลี บุคลากรสาธารณสุขส่วนใหญ่ เชื่อว่านมวัวจำเป็นต่อสุขภาพแม้ว่าประเทศของตนโดยปกติแล้วไม่คั้นนมวัวหรืออาจไม่รู้จักรับนมวัวด้วยซ้ำ บริษัทนมจึงโหมการตลาดโดยใช้ช่องทางระบบบริการสาธารณสุข หน่วยบริการทางการแพทย์ช่วยบริษัทแจกนมฟรีโดยไม่ทราบจะเกิดผลอย่างไรต่อไป ผลที่ตามมาคือการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้ถูกละทิ้งเกือบหมดเป็นระยะเวลาอันมากกว่า 20 ปี (Muller, 1994 อ้างถึงใน ยูพยง แห่งเชาวนิช, 2548: 148) ซึ่งผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับแนวคิดของ Lutter (2000) และลักษณะของวัยรุ่นที่เป็ครับสื่อโฆษณาค่อนข้างมาก อย่งไรก็ตาม ในการศึกษากลุ่มตัวอย่างมารดาวัยรุ่นในครั้งนี้ อิทธิพลของสื่อโฆษณาไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น

ความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลของสื่อรณรงค์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น

จากสมมติฐานที่ว่า อิทธิพลของสื่อรณรงค์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น

ผลการศึกษาพบว่าอิทธิพลของสื่อรณรงค์มีความสัมพันธ์ทางบวก กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.30$, $p < .05$) ในการวิจัยครั้งนี้ อิทธิพลของสื่อรณรงค์ หมายถึง การรับรู้ของมารดาถึงผลของข้อมูลรณรงค์การใช้นมมารดาในการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดที่มีต่อการตัดสินใจของมารดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

อย่างเดียวซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของงานวิจัย หมายความว่า อิทธิพลของสื่อรณรงค์มีความสัมพันธ์ต่อระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนั้น ในมารดาวัยรุ่น ดังนั้นผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่ามารดาวัยรุ่นที่ได้รับอิทธิพลของสื่อรณรงค์มากจะมีระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนานขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากมารดาวัยรุ่นได้รับอิทธิพลของสื่อรณรงค์น้อยก็จะมีผลให้ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาสั้นลง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Lawson & Tulloch (1995) ที่พบว่า การให้ข่าวสารเกี่ยวกับนมมารดาของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในระหว่างที่มารดาตั้งครรภ์และไปฝากครรภ์มีผลต่อพฤติกรรมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ทั้งนี้อาจเนื่องจากการได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ช่วยให้มารดามีทางเลือกในการดูแลสุขภาพเพิ่มขึ้น (วรวรรณ แพทย์หลักฟ้า, 2540: 81) โดยการให้คำแนะนำและสนับสนุนการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา เช่น มีผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา มีสื่อในการให้คำแนะนำและการให้ข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานที่สามารถให้คำปรึกษาช่วยเหลือเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาทำให้มารดาเกิดความพึงพอใจ มีการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดานานขึ้น (Dodgson & Duckett, 1997) การได้รับอิทธิพลของสื่อรณรงค์ส่งผลให้มารดาวัยรุ่นได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา โดยเฉพาะที่จะเอื้ออำนวยให้มารดาสามารถวางแผนการจัดการในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดากับการทำงานได้ และจะปฏิบัติเพื่อให้มีน้ำนมที่เพียงพอในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา เช่น การบีบน้ำนม การเก็บน้ำนม เป็นต้น ถ้ามารดาปฏิบัติตัวได้ถูกต้องก็จะสามารถเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้ ทั้งที่ต้องทำงานนอกบ้าน โดยที่มารดาไม่เกิดความเครียดหรือวิตกกังวล (Auerbach, 1990; Van Esterik & Menon, 1996) ในการศึกษานี้มารดาได้รับอิทธิพลจากสื่อทางโทรทัศน์ ร้อยละ 81.5 จากคลินิก 53.8 เมื่อพิจารณาคะแนนรายข้อพบว่าคะแนนการได้รับคำแนะนำการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยังทำให้ท่านเลี้ยงบุตรด้วยนมแม่อย่างเดียวยาว ($\bar{X} = 2.68, SD = 1.12$) ส่วนอิทธิพลของสื่อรณรงค์มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว และการสนับสนุนของสามีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.59, p < .01$ และ $r = 0.38, p < .01$ ตามลำดับ)

ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระยะที่ผ่านมามีการทုံรณรงค์อย่างมากจากทางภาครัฐ อย่างไรก็ตามการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดายังไม่บรรลุตามแผนที่วางไว้ ในงานวิจัยนี้อิทธิพลของสื่อรณรงค์มีความสัมพันธ์ต่อมารดาวัยรุ่นในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนั้น ดังนั้นการส่งเสริมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวยังให้มารดาวัยรุ่นและสามีได้รับสื่อรณรงค์หลากหลายมากขึ้นน่าจะเป็นการช่วยเพิ่มทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวและการสนับสนุนของสามีมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้มารดาวัยรุ่นประสบความสำเร็จในการปฏิบัติและตรงกับความต้องการของมารดาวัยรุ่น เช่น การใช้สื่อทางโทรทัศน์ สื่อผ่านทางคลินิก การใช้คารา นักร้อง ที่วัยรุ่นมักนิยม และเลียนแบบ การติดตามเยี่ยมบ้านเพื่อช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

อย่างเดี่ยว กิจกรรมการรณรงค์ต่าง ๆ เหล่านี้จึงเป็นหน้าที่ของทีมสุขภาพที่จะปกป้อง ส่งเสริมและสนับสนุนมารดาให้สามารถเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้สำเร็จ

ตัวบ่งชี้ระดับกลาง ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยว ทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยว การสนับสนุนของสามี มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยวดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยวกับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยวในมารดาวัยรุ่น

จากสมมติฐานที่ว่าความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยวในมารดาวัยรุ่น

ผลการศึกษาพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยวไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยวในมารดาวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.12, p > .05$) ในการวิจัยครั้งนี้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยว หมายถึง ข้อมูลที่เกิดจากความจำ ความเข้าใจของมารดาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยว ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างมารดาวัยรุ่นมีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 9.07, SD = 2.24$) อาจเนื่องจากหน่วยบริการสาธารณสุขเกือบทุกแห่งได้ปฏิบัติตามแนวทางบันได 10 ขั้นสู่ความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยวของโรงพยาบาลสายสัมพันธ์แม่-ลูก จึงมีการเตรียมความรู้ตั้งแต่ระยะตั้งครรภ์จนถึงระยะหลังคลอดพบว่าร้อยละ 84.3 มารดาเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และร้อยละ 62.1 ได้รับข่าวสารความรู้เรื่องการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเพียงพอ (ศูนย์นมแม่แห่งประเทศไทย, 2547) จึงเป็นข้อสนับสนุนได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาค่อนข้างดี เมื่อพิจารณาคะแนนรายข้อพบว่าคะแนนเรื่องการงดนมแม่เมื่อลูกมีอาการซึม ท้องเสีย ไม่ค่อยอดนมยังต่ำ อาจเป็นเพราะการให้ความรู้ยังไม่ครอบคลุมประกอบกับมารดาวัยรุ่นมีประสบการณ์ในการเลี้ยงบุตรยังไม่เพียงพอซึ่งจะส่งผลต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยวได้เช่นกัน จากผลการศึกษาพบว่าความรู้ไม่มีความสัมพันธ์ต่อระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยวในมารดาวัยรุ่น แสดงว่าความรู้ทางทฤษฎีอาจไม่สามารถบอกการปฏิบัติได้และการมีความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของนมมารดาที่ใช้สำหรับเลี้ยงบุตรไม่เพียงพอสำหรับสนับสนุนให้มารดาเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (Gill, 2004) รวมทั้งความรู้ของมารดาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในรายละเอียดของประโยชน์และปัญหาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา การรับรู้เกี่ยวกับน้ำนมที่ไม่เพียงพอไม่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (Ertem et al., 2001) อย่างไรก็ตาม การศึกษานี้ขัดแย้งกับการศึกษาที่พบว่ามารดาที่มีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาสามารถทำนาย

ความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (Mitral, 2004) ทำนายพฤติกรรมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของมารดาวัยรุ่น (อรนุช เชาว์ปรีชาและคณะ, 2548) และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระยะเวลาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาโดยความรู้ความเข้าใจของมารดาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถของมารดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา หากมารดาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา อาจเกิดความพร่องในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (สรัญญา จิตต์เจริญ, 2537) เมื่อมีปัญหาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาหลังคลอดมารดาที่มีความรู้มากจะหยุดเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาน้อยกว่ามารดาที่มีความรู้น้อย (Leod et al., 2002) และอีกเหตุผลหนึ่งของมารดาวัยรุ่นที่หยุดเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา เนื่องจากมีความรู้ในผลลัพธ์ที่เกิดจากการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจเพียงเล็กน้อย (Tilson, 1990) นอกจากนี้พบว่าทำให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาที่ถูกต้องแก่มารดาตั้งครรภ์สามารถเพิ่มอัตราการเริ่มต้นเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้ในมารดาครรภ์แรกที่ได้รับการอบรมเรื่องการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเชิงปฏิบัติการ มีอัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนานเวลา 6 เดือนหลังคลอด (ร้อยละ 94) สูงกว่ามารดาครรภ์แรกที่ไม่ได้รับการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ร้อยละ 67) มารดาที่มีคะแนนความรู้เรื่องการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาสูงกว่าค่าเฉลี่ย (ช่วงระยะเวลาหลังคลอด) สามารถเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 6 เดือนมากกว่ามารดาที่มีคะแนนความรู้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยถึง 2 เท่า (Chezem et al., 2002) อย่างไรก็ตามสำหรับงานวิจัยนี้สรุปได้ว่าความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนในมารดาวัยรุ่นซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานงานวิจัยและแนวคิดของ Lutter (2000)

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวกับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนในมารดาวัยรุ่น

จากสมมติฐานที่ว่าทักษะเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนในมารดาวัยรุ่น

ผลการศึกษา พบว่าทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.22, p < .05$) ในการวิจัยครั้งนี้ทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวน หมายถึง ความสามารถในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาที่เกิดจากประสบการณ์ทางตรงหรือทางอ้อมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานในงานวิจัย นั่นคือมารดาที่มีทักษะในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนานจะมีระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนานขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากมารดามีทักษะในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวน้อยจะมีระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนานลดลง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้พบว่ามารดาส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในครอบครัวขยาย การได้รับการ

สนับสนุนจากครอบครัวหรือเพื่อนสนับสนุน (Peer support) การยอมรับของสังคม ประสบการณ์ความสำเร็จของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาทั้ง โดยตรงและโดยอ้อม มีความสัมพันธ์กับการเริ่มเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ดังเช่นการศึกษาของ Dennis et al. (2002) ที่พบว่ามารดาที่เคยมีประสบการณ์มาก่อนหรือเคยเห็นคนอื่นเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวหรือการได้รับการสนับสนุนให้กำลังใจจากบุคคลที่มารดามีความเคารพรวมทั้งปฏิบัติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา สามารถประสบความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างดี และในมารดาที่ทราบว่าตนเองได้รับการเลี้ยงด้วยนมมารดามีโอกาสมากกว่าในการเลี้ยงบุตรของตนเองด้วยนมมารดา เมื่อเปรียบเทียบกับมารดาที่ไม่ทราบว่าตนเองได้รับการเลี้ยงด้วยนมมารดา (Hoddinot & Pill, 1999) ซึ่งถือว่าเป็นประสบการณ์โดยอ้อม (Cox & Tumbull, 1994) ผลการศึกษานี้สนับสนุน โดยผลการศึกษาเชิงคุณภาพในกลุ่มสตรีผิวขาวที่มีรายได้น้อย ซึ่งพบว่าสตรีกลุ่มที่ตัดสินใจเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเป็นผู้ที่เคยเห็นประสบการณ์จากญาติหรือเพื่อนที่ประสบความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และการตัดสินใจเริ่มเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาจากประสบการณ์มากกว่าความรู้ภาคทฤษฎีถึงประโยชน์ของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (Cemadas, Noceda, Barrera, Martinez & Garsd, 2003; Kronborg & Vaeth, 2004; Lawson & Tulloch, 1995; Schy et al., 1996) และประสบการณ์การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามาก่อนการได้รับคำแนะนำในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาจากเพื่อนและครอบครัวมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว (Novotny, 2000) ประสบการณ์การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในอดีตจะเป็นตัวแปรทำนายความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้ (Mitral, 2004) โดยมารดาที่มีประสบการณ์การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามาก่อนจะมีความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามากกว่าไม่มีประสบการณ์และประสบการณ์การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาวัยรุ่นอาจมีความคล้ายคลึงกับประสบการณ์การเลี้ยงบุตรในมารดาผู้ใหญ่ แต่มารดาวัยรุ่นอาจต้องการสนับสนุนเพิ่มเติม (Nelson & Sethi, 2005) ดังนั้นการตัดสินใจของมารดาวัยรุ่นในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาที่สำคัญคือ ประสบการณ์ที่ ผ่านมาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (Nelson & Sethi, 2004) ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าทักษะมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นและสนับสนุนแนวคิดของ Lutter (2000)

ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนของสามีกับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น

จากสมมติฐานที่ว่า การสนับสนุนของสามี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น

ผลการศึกษาพบว่า การสนับสนุนของสามีมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.23, p < .05$) ในการวิจัยครั้งนี้ การสนับสนุนของสามี หมายถึง การได้รับการช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมจากสามี ในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวของมารดาวัยรุ่น สอดคล้องกับสมมติฐานในงานวิจัย นั่นคือมารดาวัยรุ่นที่ได้รับการสนับสนุนของสามีมากจะมีระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดานานขึ้น โดยสามีเป็นแหล่งสนับสนุนเพียงแหล่งเดียวสำหรับมารดาที่ประสบปัญหาที่ยากในบทบาทของตนเอง (Wambach & Cole, 2000) ที่สามารถช่วยลดความเครียดจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนทำให้มารดาของตนเองในแง่ดี รวมทั้งมีผลให้มารดานั้นสามารถ วางแผนและลงมือปฏิบัติแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นให้สำเร็จลุล่วง (Biancuzzo, 2003) ซึ่งมารดาวัยรุ่นระยะหลังคลอดเป็นระยะที่มีภาวะวิกฤติทางอารมณ์เกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง ความเป็นตัวของตนเอง และบทบาทการเป็นมารดาจะต้องมีการตัดสินใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา หรือมีการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาขณะทำงานร่วมด้วย ในระยะนี้ถ้ามารดาได้รับการสนับสนุนจากสามีจะช่วยให้มารดาวัยรุ่นผ่านภาวะวิกฤตินี้ได้อย่างมั่นคง เพราะสามีเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดมีความผูกพันรักใคร่ มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งมีการพึ่งพากันเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว นอกจากนี้การอาศัยอยู่ในครอบครัวขยาย การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากญาติจะเป็นแรงสนับสนุนของมารดาวัยรุ่นที่มีผลต่อระยะเวลาของมารดาวัยรุ่น (Ineichen et al., 1997) ที่สำคัญการได้รับการสนับสนุนจากสามีนั้นมีอิทธิพลต่อมารดาในการตัดสินใจเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาและการหย่านมของมารดาที่สุด (มานี ปิยะอนันต์, 2548) และยังเป็นแรงเสริมให้มารดา มีความมั่นใจในการที่จะเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาต่อไป ดังนั้นการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาจะสำเร็จได้ ควรให้สามีเข้ามามีส่วนสนับสนุนซึ่งอาจไม่ใช่เพียงการสนับสนุนด้านอารมณ์เท่านั้นยังต้องสนับสนุนในการแบ่งเบาภาระเรื่องการดูแลบุตรประกอบด้วยการให้นม การเปลี่ยนผ้าอ้อม การก่อบุตร การดูแลเมื่อบุตรป่วย การตื่นกลางคืนเมื่อลูกตื่นและเข้าไปมีส่วนร่วมในงานบ้าน ซึ่งประกอบด้วยการทำความสะอาดบ้าน ล้างจาน ทำอาหาร การจ่ายกับข้าว ซื้อเสื้อผ้า เป็นต้น ในงานวิจัยครั้งนี้จากการพิจารณาคะแนนเป็นรายชื่อของการสนับสนุนของสามีในด้านการสนับสนุนทางด้านอารมณ์เมื่อมารดาวัยรุ่นต้องคืนให้บุตรดูนม ด้านการประเมินในเรื่องสามีคิดว่า การเลี้ยงบุตรด้วยนมแม่สะดวกกว่า และการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสารยังต่ำ อาจเป็นเพราะว่ามารดาวัยรุ่นและสามีเป็นวัยรุ่นด้วยกันทั้งคู่ จึงต้องการทำตามความต้องการของตนเองก่อนแล้ว คอบสนองความต้องการของผู้อื่นภายหลัง หรืออาจเป็นจากลักษณะพัฒนาการของวัยรุ่นที่ต้องการการเอาอกเอาใจจากสามีมากกว่ามารดาผู้ใหญ่ ซึ่งจากการศึกษา พบว่ามีส่วนร่วมของสามีในการดูแลบุตรและงานบ้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจำนวนชั่วโมงในการทำงานของมารดา (Shuster, 1993: 13-20) ทำให้มารดาได้มีเวลาและลดภาระงานลง ได้มีโอกาสในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามากขึ้น ดังคำกล่าวของ Hewat & Ellis (1986: 6) ที่บอกว่า การสนับสนุนทางสังคมเป็น

ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาให้ประสบความสำเร็จ และมารดาที่เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้เป็นระยะเวลานานนั้น ส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนจากสามีในการช่วยดูแลบุตรและทำงานในบ้าน การสนับสนุนจากสามีทางด้านอารมณ์โดยการยกย่องชมเชยและเข้าใจความรู้สึกของมารดาที่มีภาวะวิกฤตค่อนข้างสำคัญต่อการส่งเสริมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา มากกว่าการสนับสนุนทางด้านสรีระ ดังที่ Gorman et al. (1995) กล่าวว่าสามีมีส่วนสำคัญมากในการส่งเสริมให้ภรรยาเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาต่อไป ถ้าสามีเห็นด้วยกับประโยชน์ของน้ำนมมารดาก็จะช่วยเพิ่มระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนานขึ้น (Biancuzzo, 2003) แต่หากมารดาได้รับความกดดันจากสามี มารดาจะตัดสินใจยุติการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (Ladewig et al., 1990) ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปได้ว่าการได้รับการสนับสนุนของสามีมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

ตัวบ่งชี้ที่ใกล้ตัวได้แก่ ความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนั้นมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวกับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนั้น

จากสมมติฐานที่ว่าความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนั้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนั้น

ผลการศึกษาพบว่า ความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนั้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนั้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.28, p < .05$) ในการวิจัยครั้งนี้ความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนั้นหมายถึง การรับรู้ของมารดาถึงความมุ่งมั่นในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว โดยมุ่งเน้นที่ความมุ่งมั่นตั้งใจตั้งแต่ระยะตั้งครรภ์ และระยะแรกหลังคลอดซึ่งความตั้งใจนี้แสดงถึงการวางแผนในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนั้นคือ มารดาที่ยุ่่นที่มีความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนั้นจะมีระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดานานขึ้น ในทางตรงข้ามมารดาที่มีความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวน้อยจะมีระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนั้นลดลงด้วย มารดาที่ตั้งใจจะเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเป็นระยะเวลาที่นาน ๆ ส่วนใหญ่จะสามารถเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเป็นเวลานานกว่ามารดาซึ่งตั้งใจจะเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเพียงระยะเวลาสั้น ๆ (Mitral, 2004) และมารดาที่เปลี่ยนแปลงความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาจากเดิมเป็นระยะเวลานานประมาณ 1 ปีจะสามารถให้นมมารดาเป็นระยะเวลานาน ๆ ได้ถ้าหากมารดา ยังคงเห็นประโยชน์และคุณค่าของน้ำนมมารดาอยู่มีความรู้สึกผูกพันกับบุตร ญาติพี่น้อง โดยเฉพาะสามีให้การสนับสนุนและมารดา

ยังไม่ได้ทำงานนอกบ้าน สิ่งเหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้มารดาสามารถเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเป็นระยะเวลา นานกว่า 6 เดือน ส่วนมารดาที่ไม่ได้ตั้งใจและกำหนดการสิ้นสุดระยะเวลาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาไว้ตั้งแต่แรกจะเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้เพียงระยะเวลาสั้น ๆ เมื่อมารดาเปลี่ยนแปลงความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาจากเดิมเป็นระยะเวลาสั้นลงก็จะส่งผลต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาลดลง (กาญจนา คำดี, 2537: 89) และพบว่ามารดาส่วนใหญ่ที่มีความตั้งใจจะเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเป็นระยะเวลา นาน ๆ นั้นก็มีความตั้งใจจะเลี้ยงด้วยนมมารดาตั้งแต่ก่อนตั้งครรภ์ หรือในระยะแรกของการตั้งครรภ์ มารดาจึงไปฝากครรภ์ตั้งแต่ระยะแรก ๆ ขณะเดียวกันมารดาก็จะได้รับคำแนะนำจากบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขที่สนับสนุนให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา มารดาจึงเกิดความรู้และมั่นใจในการตัดสินใจยิ่งขึ้น องค์ประกอบเหล่านี้จะมีผลต่อระยะเวลาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ทำให้มารดา กลุ่มนี้สามารถเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเป็นระยะเวลา นาน ๆ (Pugin et al, 1996) จึงเห็นได้ว่าการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาให้ประสบความสำเร็จมารดาจะต้องมีความพร้อมสนใจ ศรัทธา และมีความตั้งใจจริงในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา แม้มารดาจะมีความผิดปกติของหัวนมหรือมีการเจ็บปว้ยเรื้อรัง แต่มารดาก็ยังสามารถเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาต่อไปได้นานกว่า 6 เดือน หากมารดา มีความตั้งใจที่จะเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาตั้งแต่ก่อนตั้งครรภ์ (นงนุช ตันตระธา, 2543) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Kramer et al. (2001) ที่รายงานว่าความตั้งใจก่อนตั้งครรภ์เป็นตัวทำนายระยะเวลาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเป็นเวลานานกว่า 12 เดือนได้มากที่สุด ความตั้งใจดังกล่าวจะทำให้มารดาสามารถเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเป็นระยะเวลา นาน และจะเห็นว่ามารดาที่ตั้งใจที่จะเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่าง เดียว ก็ จะพยายามหาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เช่น หนังสือ คู่มือเอกสาร แผ่นพับ คู่มือการโทรทัศน หรือถามผู้ที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (เพชรนภา องค์ตระกูล, 2542) นอกจากนี้ งานวิจัยนี้พบว่า ความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่าง เดียวมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับอิทธิพลสื่อรณรงค์ ทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่าง เดียว และการสนับสนุนของสามีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0, P < .01$; $r = 0.49, p < .01$ และ $r = 0.46, p < .01$ ตามลำดับ) มากกว่าความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่าง เดียวในมารดาวัยรุ่นกับอิทธิพลของสื่อรณรงค์ ทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่าง เดียวและการสนับสนุนของสามี ($r = 0.30, p < .01$; $r = 0.22, p < .01$ และ $r = 0.23, p < .01$ ตามลำดับ) ขณะที่ความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่าง เดียวมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำกับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่าง เดียวในมารดาวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.28, p < .01$) จากแนวคิดของ Lutter (2000) ความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่าง เดียวจัดเป็นตัวบ่งชี้ใกล้ตัวที่น่าจะมีผลต่อพฤติกรรมการเลี้ยงบุตรคือระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่าง เดียวในมารดาวัยรุ่นมากที่สุด แต่ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าอิทธิพลของสื่อรณรงค์มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการเลี้ยงบุตร

ด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นมากที่สุด โดยมากกว่าความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นเล็กน้อย อาจเป็นเพราะมารดาวัยรุ่นมีความคิด ความตั้งใจที่ยังไม่มั่นคง การถูกกระตุ้นจากปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทำให้ความคิด ความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวลดลงได้ง่ายแตกต่างจากมารดาวัยผู้ใหญ่ที่มีความคิด ความตั้งใจมั่นคงมากกว่า ดังนั้นการส่งเสริมด้านสื่อรณรงค์ ทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว และการสนับสนุนของสามีย่อมมีผลทางตรงต่อการเพิ่มความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว และปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะมีผลทางอ้อมต่อระยะเวลาการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น ดังนั้นในการนำผลการวิจัยนี้มาวางแผนส่งเสริมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นจะต้องพิจารณาทั้งอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมเพื่อให้ช่วยเหลือมารดาวัยรุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมงานวิจัยนี้ความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในมารดาวัยรุ่นอาจเนื่องจากการมารดาวัยรุ่นได้รับการเตรียมตั้งแต่ตั้งครรภ์ จากนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในโรงพยาบาลสายสัมพันธ์แม่-ลูก ประกอบกับลักษณะของมารดาวัยรุ่นเองที่ชอบการเปลี่ยนแปลง ชอบสิ่งที่ตื่นเต้นและท้าทายการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเป็นสิ่งที่ท้าทาย และจากเคยเห็นการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามาก่อนกลายเป็นความตั้งใจเพื่อลองทำและพิสูจน์ให้เกิดการยอมรับจากบุคคลรอบข้าง จึงสรุปได้ว่าความตั้งใจเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น

2. ความสามารถของปัจจัยคัดสรรในการพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยคัดสรร 1) ตัวบ่งชี้พื้นฐาน ได้แก่ เจตคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว การทำงานนอกบ้านอิทธิพลของสื่อโฆษณา อิทธิพลของสื่อรณรงค์ 2) ตัวบ่งชี้ระดับกลาง ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว ทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว การสนับสนุนจากสามี และ 3) ตัวบ่งชี้ใกล้ตัว ได้แก่ ความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว สามารถร่วมกันพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นได้ร้อยละ 12 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และอิทธิพลของสื่อโฆษณา มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.29 จึงมีความสามารถในการพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวได้เพียงปัจจัยเดียวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 3

สำหรับตัวแปรที่ไม่สามารถพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นคือ เจตคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา การทำงานนอกบ้าน อิทธิพล

ของสื่อโฆษณา ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว ทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว การสนับสนุนของสามี ความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว เนื่องจากตัวแปรการทำงานนอกบ้าน เจตคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว อิทธิพลของสื่อโฆษณา ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวเป็นตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น ประกอบกับการคัดเลือกตัวแปรเข้าสมการพยากรณ์คัดเลือกตามลำดับของความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2544: 366) ส่วนทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว การสนับสนุนของสามี และความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว ไม่สามารถพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวได้เนื่องจากเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระดับต่ำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.22, 0.23$ และ 0.28 ตามลำดับ) ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมีความแปรปรวนไม่มากเนื่องจากการวิเคราะห์ถดถอยนั้นตัวแปรพยากรณ์และตัวแปรเกณฑ์ควรมีความสัมพันธ์กันสูง และข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ควรมีความแปรปรวนพอสมควร มิฉะนั้นจะส่งผลต่อค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (บุญใจ ศรีสถิตย์นรากร, 2544)

อิทธิพลของสื่อรณรงค์ สามารถพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น ($Beta = 0.29, p < .05$) การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในมารดาวัยรุ่นนั้นมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างมากทั้งปัจจัยด้านบุคคลและสิ่งแวดล้อม ด้านจิตสังคม ด้านสุขภาพ และระบบคุณภาพ ด้านชุมชน และด้านนโยบายสาธารณะ (Yngve, 2001) ในที่นี้อิทธิพลของสื่อรณรงค์เป็นปัจจัยทางด้านชุมชนที่มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาที่มีความสัมพันธ์เท่ากับ 0.30 โดยสื่อรณรงค์นั้นปัจจุบันนโยบายของรัฐบาลพยายามส่งเสริมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในทุกรูปแบบ โดยการให้มารดาทุกคนเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวอย่างน้อย 6 เดือน และไม่อนุญาตให้นำนมผสมมาใช้ในโรงพยาบาล ช่วยให้เปลี่ยนแปลงการตัดสินใจของมารดาวัยรุ่น ที่เลือกใช้นมผสมได้ เนื่องจากอิทธิพลของกลุ่มสามารถชักจูงให้มารดาวัยรุ่นปฏิบัติตามบรรทัดฐาน (Norms) ที่สมาชิกกลุ่มปฏิบัติกันแต่ไม่สามารถเพิ่มระยะเวลาการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวให้นานกว่าที่มารดาวัยรุ่นวางแผนไว้ได้ ซึ่งจริงๆ แล้วมารดาวัยรุ่น มีศักยภาพที่จะเริ่มต้นและเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวต่อไป อย่างไรก็ตามมารดาวัยรุ่นต้องการการชี้แนะที่เจาะจงและอ่อนไหวจากทุกคนที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยให้มารดาสามารถเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาและมารดาได้กลายเป็นผู้ใหญ่เต็มวัยในสังคม (Chezem et al., 2002) โดยเฉพาะที่มีสุขภาพซึ่งมีกลวิธีการรณรงค์ที่หลากหลายสามารถดำเนินการส่งเสริมให้การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นจริงแก่มารดาและสามารถให้ความมั่นใจแก่มารดาว่าได้ให้สิ่งที่ดีที่สุดแก่บุตรซึ่งควรภูมิใจและเห็นความสำคัญของ

การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (พิมลวรรณ ศรียะ โชติ, 2546) นอกจากนี้การสนับสนุนให้มารดาสามารถเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาต่อไปได้ภายหลังจากการเริ่มออกไปทำงานนอกบ้าน เช่น กิจกรรมการให้คำแนะนำในเรื่องประโยชน์วิธีทำความสะอาด เต้านม และวิธีการดูแลรักษาหัวนม ตลอดจนหน่วยงานที่ช่วยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเมื่อออกจากโรงพยาบาล บทบาทของทีมสุขภาพ มีความสำคัญต่อการส่งเสริมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาทำให้มารดาเห็นความสำคัญของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระดับหนึ่ง ก่อให้เกิดอิทธิพลของกลุ่มที่สามารถเปลี่ยนแปลงความตั้งใจที่จะให้นมผสมตั้งแต่แรกเกิดมาเป็นการให้นมมารดาได้ การวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เจตคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว ไม่สามารถพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น ($Beta = 0.00, p > .05$) จากการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาวัยรุ่นทั้งในเขตชนบทและเขตเมือง อิทธิพลของสังคม และวัฒนธรรม ประเพณีที่ปฏิบัติกันในท้องถิ่นจะมีอิทธิพลในการกำหนดทัศนคติ การรับรู้และความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในมารดาวัยรุ่น ซึ่งความเชื่อเป็นสาเหตุอย่างหนึ่งที่มีผลต่อการปฏิบัติ สามารถทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่สอดคล้องกับคนส่วนใหญ่ คนในสังคมเดียวกันและมีความเชื่อที่คล้ายตามกันจนกลายเป็นวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ (พิมลวรรณ ศรียะ โชติ, 2546: 38) มารดาวัยรุ่นในเมืองและในชนบทมีความแตกต่างกันอย่างมากทั้งเจตคติ ค่านิยม ความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (สาธิตา หัสดีเสวี, 2537: 127) มารดาวัยรุ่นกลุ่มในชนบทจะมีเจตคติและความเชื่อพื้นฐานที่ดีต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาคือเห็นว่ามีประโยชน์ต่อบุตรทั้งร่างกายและจิตใจ ส่วนมารดาในเมืองมักจะไม่เห็นความสำคัญของประโยชน์ที่บุตรได้รับ แต่จะคำนึงถึงประโยชน์ในแง่ของความสะดวกสบายเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้อาศัยอยู่ในครอบครัวขนาดใหญ่จึงได้รับอิทธิพลจากครอบครัวข้าง ทัศนคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาจึงมีผลมาก โดยเฉพาะมารดาที่มีบุตรคนแรก เนื่องจากมีความวิตกกังวลต่อบทบาทใหม่ที่ได้รับและมารดาส่วนใหญ่ตั้งความหวังที่จะให้สภาพร่างกายกลับคืนสู่สภาพเดิมโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้มารดาจึงมีความรู้สึกอ่อนไหว หงุดหงิด ซึ่งจะมีผลต่อการหลั่งน้ำนมด้วย นั่นคือองค์ประกอบด้านจิตใจมีผลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนม จากผลการวิจัยเจตคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 45.06, SD = 7.71$) แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในมารดาวัยรุ่นจึงไม่สามารถพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้

การทำงานนอกบ้านไม่สามารถพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว ($Beta = -0.02, p > .05$) ความจำเป็นทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (Raisler, 2000) การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาน้อยในมารดาที่ทำงานนอกบ้านเต็มเวลา (Ryan, 2002; Dennis, 2002) และมารดาที่เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาที่

ทำงานนอกบ้านโดยไม่ให้นมผสมในช่วง 6 เดือนหลังคลอดต่ำกว่ามารดาที่ทำงานในบ้านคิดเป็นร้อยละ 25 และ 92 ตามลำดับ (Yimyam, 1997) เมื่อพิจารณาในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นครอบครัวขยาย (ร้อยละ 53) จะมีผู้อาวุโส เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกันจึงมีบุคคลรอบข้างช่วยเหลือซึ่งไม่ต้องรับผิดชอบภาระงานและการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเพียงผู้เดียว อย่างไรก็ตามระยะเวลาการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาไม่ได้ยาวนานขึ้น การวิจัยครั้งนี้พบว่าการทำงานนอกบ้านไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวดังนั้นการทำงานนอกบ้านจึงไม่สามารถพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนในมารดาวัยรุ่นได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

อิทธิพลของสื่อโฆษณาไม่สามารถพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวด (Beta = 0.02, $p > .05$) จากการพิจารณาในกลุ่มตัวอย่างพบว่า เคยเห็นโฆษณาการเลี้ยงบุตรด้วยนมผสมจากโทรทัศน์ร้อยละ 96.2 เคยเห็นจากห้างสรรพสินค้าร้อยละ 55.4 ซึ่งจะเห็นได้ว่ามารดาวัยรุ่นส่วนใหญ่เคยเห็นการโฆษณานมผสมในระดับที่สูง จากสมมติฐานการวิจัยนี้มารดาวัยรุ่นได้รับอิทธิพลจากสื่อโฆษณามากจะมีผลให้มารดาเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาน้อย สำหรับกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ในภาพรวมเห็นโฆษณามาก ผลของการโฆษณาและการได้รับข้อมูลข่าวสารที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและมีผลต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (กัญญารัตน์ ไชยกัจจร, 2544) แต่จากผลการศึกษาพบว่าอิทธิพลของสื่อโฆษณาไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามารดาวัยรุ่นมีความสนใจและรับรู้สื่อโฆษณาอื่นได้มากกว่าสื่อโฆษณาเรื่องการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ดังนั้นสื่อโฆษณาจึงไม่สามารถพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้

ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวดไม่สามารถพยากรณ์การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวด (Beta = 0.04, $p > .05$) ความรู้เป็นปัจจัยประการหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแต่การเพิ่มความรู้ไม่จำเป็นต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสมอไป อาจต้องอาศัยปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลมากพอต่อการเกิดแรงจูงใจของบุคคลเพื่อให้บุคคลใช้ความรู้ที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจหรือการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ (พิมลวรรณ ศรียะ โชติ, 2546) ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาที่กล่าวว่า การเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการให้นมมารดาจะช่วยส่งเสริมให้มารดาประสบความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้ ซึ่งการมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาช่วยให้มารดามีทัศนคติที่ดีมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาดี (Kong & Lee, 2004) สำหรับมารดาในกลุ่มตัวอย่างมีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 9.70$, $SD = 2.24$) แต่ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวดไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวดเนื่องจากมารดาในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีความสามารถในการรับรู้และเข้าใจความรู้ทางทฤษฎี แต่ในทาง

ปฏิบัติมารดาวัยรุ่นอาจจะเลือกตัดสินใจนำความรู้ไปปฏิบัติหรือไม่ก็ได้ขึ้นอยู่กับหลาย ๆ ปัจจัย ดังนั้นความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวจึงไม่สามารถพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นได้

ทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวไม่สามารถพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวได้ ($Beta = 0.02, p > .05$) การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา หากมารดาหลังคลอดมีประสบการณ์เดิมในการเลี้ยงบุตรรวมทั้งสามีและบุคคลต่าง ๆ คอยให้กำลังใจก็จะช่วยให้สามารถปรับตัวเป็นมารดาและเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้สำเร็จ (Dodgson, Henly, & Duckett, 2003) ดังที่ สุอารีย์ อันตระการ (2543) ได้เสนอว่าก่อนที่มารดาและบุตรจะกลับบ้านควรฝึกให้มารดาบีบน้ำนมให้เป็น วัฏจักรเก็บน้ำนม การป้อนนมบุตรด้วยถ้วย ตลอดจนรู้วิธีการป้องกันและแก้ไขหัวนมแตก เต้านมคัด และน้ำนมมาน้อยได้ ซึ่งการที่มารดาได้รับประสบการณ์ได้ฝึกปฏิบัติ และเรียนรู้ในการแก้ปัญหา ที่ถูกต้องเหมาะสมนี้จะเป็ปัจจัยหนึ่งที่ช่วยดึงดูดให้มารดามีแนวโน้ม ในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการสอนทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเชิงปฏิบัติการ ในระยะตั้งครรภ์มีผลต่ออัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระยะ 6 สัปดาห์หลังคลอด (Duffy et al., 1997; Pugin et al., 1996) สำหรับงานวิจัยนี้มารดามีทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 37.99, SD = 5.34$) มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นระดับต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามารดาวัยรุ่นไม่มีความมั่นใจในความสามารถของตนเอง หากขาดความช่วยเหลือจากบุคคลรอบข้างอย่างต่อเนื่องและขาดความตั้งใจมารดาวัยรุ่นจึงไม่สามารถเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้นาน ดังนั้นทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวจึงไม่สามารถพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นได้

การสนับสนุนจากสามี ไม่สามารถพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวได้ ($Beta = 0.15, p > .05$) การได้รับการดูแลช่วยเหลือ และทำงานในบ้าน ห่วงใย เข้าใจถึงความรู้สึกของมารดาหากเกิดภาวะวิกฤติให้การดูแลด้านสุขภาพอย่างใกล้ชิด เป็นการสนับสนุนจากสามีค่อนข้างสำคัญต่อการส่งเสริมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา นอกจากนี้การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวและบุคคลในครอบครัวจะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการส่งเสริมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาให้ประสบความสำเร็จ (Bullough & Bullough, 1990) การขาดการสนับสนุนทางสังคมจากสามีเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นอุปสรรคทำให้มารดาไม่สามารถเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวต่อไปได้ สำหรับกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยในครั้งนี้ได้รับการช่วยเหลืออยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 78.04, SD = 15.36$) มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นในระดับต่ำอาจเนื่องจากสามีของมารดาวัยรุ่นมักจะเป็นวัยรุ่น

ด้วยเช่นกัน ขาดความอดทน ขาดความตั้งใจ ทำให้สนับสนุนมารดาได้ไม่เต็มที่และไม่ต่อเนื่อง จึงไม่สามารถพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวได้

ความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว ไม่สามารถพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว (Beta = 0.16, $p > .05$) ซึ่งความตั้งใจต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวมีอิทธิพลต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว มารดาที่ตัดสินใจว่าจะเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาตั้งแต่อ่อนตั้งครรภ์มีการเลี้ยงบุตรด้วยนมตนเองนานกว่า 3 เดือนมากกว่ามารดาที่ตัดสินใจในช่วงตั้งครรภ์หรือภายหลังคลอด ความตั้งใจจะทำให้เกิดความมั่นใจมากขึ้น ซึ่งความมั่นใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาคือความเชื่อมั่นหรือความคาดหวังว่าตนเองสามารถเลี้ยงบุตรได้ประสบความสำเร็จ (Kistin et al, 1990) สำหรับงานวิจัยนี้ความตั้งใจมีระดับปานกลาง ($\bar{X} = 23.47$, $SD = 3.8$) มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในระดับต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากมารดาวัยรุ่นเป็นวัยที่ความคิด การตัดสินใจและการกระทำมักมีการเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา มีความไม่แน่นอนสูงแม้ว่าตัดสินใจแล้วก็สามารถเปลี่ยนใจได้เร็วในเวลาต่อมา จึงไม่สามารถพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวได้

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีการศึกษาตัวแปรอิสระทั้ง 8 ตัว ได้แก่ เจตคติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว การทำงานนอกบ้าน อิทธิพลของสื่อโฆษณา อิทธิพลของสื่อณรงค์ ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว ทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว การสนับสนุนของสามี และความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวที่มีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น ซึ่งผลการศึกษาพบว่ามีตัวแปรอิสระ 4 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามได้แก่ อิทธิพลของสื่อณรงค์ ทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว การสนับสนุนของสามี และความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว โดยมีเพียงตัวแปรเดียวคืออิทธิพลของสื่อณรงค์เท่านั้นที่มีความสามารถในการพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น สำหรับความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวเป็นตัวบ่งชี้ใกล้ตัวที่น่าจะมีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวมากที่สุด แต่ตัวแปรนี้กลับไม่มีความสามารถในการพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น ทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวและการสนับสนุนของสามีเป็นตัวบ่งชี้ระดับกลางที่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น แต่ไม่มีความสามารถในการพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว ขณะที่อิทธิพลของสื่อณรงค์เป็นตัวบ่งชี้พื้นฐานซึ่งน่าจะมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างน้อย แต่พบว่าอิทธิพลของสื่อณรงค์มีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น ซึ่งแตกต่างจาก

ผลการศึกษาในมารดาวัยผู้ใหญ่ซึ่งรวบรวมไว้ในกรอบแนวคิดของ Lutter (2000) ที่พบว่าตัวแปรทั้ง 8 ตัวมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวก่อนหน้านี้ อาจเป็นเพราะว่ามารดาวัยรุ่นมีความแตกต่างจากมารดาผู้ใหญ่อย่างมากทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ความคิด ความรับผิดชอบและจิตสำนึกความเป็นมารดา จึงทำให้รูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามมีความแตกต่างกัน การรณรงค์และส่งเสริมให้มารดาวัยรุ่นประสบความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวก่อนหน้านี้จึงไม่เหมือนกับรูปแบบที่ใช้ในมารดาผู้ใหญ่ การรณรงค์โดยเพิ่มสื่อรณรงค์และการส่งเสริมเพื่อเพิ่มทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวก่อนหน้านี้ การส่งเสริมการสนับสนุนจากสามี รวมทั้งการส่งเสริมความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวก่อนหน้านี้จะทำให้มารดาวัยรุ่นประสบความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในมารดาวัยรุ่นได้มากขึ้นและสามารถเพิ่มระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้นานขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ด้านการปฏิบัติการพยาบาล

1. จากผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้พื้นฐาน ได้แก่ อิทธิพลของสื่อรณรงค์มีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวก่อนหน้านี้ในมารดาวัยรุ่น ดังนั้นเพื่อให้การส่งเสริมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวก่อนหน้านี้ในมารดาวัยรุ่นประสบความสำเร็จ ทีมสุขภาพจึงต้องรณรงค์ให้มีการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวก่อนหน้านี้ตั้งแต่ในโรงเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจให้วัยรุ่นยอมรับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวก่อนหน้านี้ โดยมีการร่วมมือกันเป็นทีมสหสาขาวิชาชีพ เมื่อวัยรุ่นตั้งครรภ์จะต้องเปิดโอกาสให้มารดาวัยรุ่นเริ่มเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างทันทีอาจเป็นในรูปแบบของการค้นหากลุ่มมารดาเหล่านี้โดยเร็วที่สุด (Early identification) จากนั้นจึงทำการประเมินปัญหาและความต้องการการสนับสนุน เพื่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวก่อนหน้านี้เป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม และให้การดูแลอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งมารดาวัยรุ่นสามารถเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวก่อนหน้านี้และสามารถแก้ปัญหาต่างๆได้ด้วยตนเอง ตลอดจนรณรงค์เน้นให้เห็นถึงประโยชน์และมีการปฏิบัติที่ชัดเจน อาจใช้ดารา นักร้อง หรือบุคคลที่มีชื่อเสียง โดยการใช้สื่อทางโทรทัศน์ หรือผ่านทางคลินิกเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีต่อมารดาวัยรุ่น ช่วยให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวก่อนหน้านี้

2. จากผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้ระดับกลาง ได้แก่ ทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวก่อนหน้านี้และการสนับสนุนของสามีมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวก่อนหน้านี้ จึงควรมีส่งเสริมทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในรูปแบบของการฝึกทักษะการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาโดยใช้สื่อที่มีลักษณะของด้านมและหุ่นทารกจำลองที่สามารถเลียนแบบ

สถานการณ์เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (Breastfeeding stimulation) ในไตรมาสสุดท้ายของการตั้งครรภ์ ตลอดจนจัดกลุ่มเรียนรู้ประสบการณ์จากมารดาหลังคลอดที่เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และความสำเร็จของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว เนื่องจากพฤติกรรมกลุ่มจะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของมารดาช่วยให้มีทักษะเพิ่มขึ้น ตลอดจนมีทิมสุขภาพติดตามเยี่ยมที่บ้านตั้งแต่สัปดาห์แรก เนื่องจากเป็นระยะที่มารดาวัยรุ่นมีปัญหาในการปรับตัวสูง อาจมีการเปลี่ยนมาให้นมผสมแทนนมมารดา การติดตามช่วยเพิ่มทักษะตลอดจนช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องจะช่วยลดภาวะเครียดจากการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในมารดาวัยรุ่น ส่งผลให้ เกิดความมั่นใจเห็นคุณค่าของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาและเพิ่มระยะเวลาเลี้ยงบุตรนมมารดาได้นอกจากนี้จะต้องจัดการส่งเสริมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวโดยให้สามีเข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในด้านต่างๆดังนี้

2.1 การสนับสนุนทางอารมณ์ (Emotional support) ควรส่งเสริมให้สามีได้มีส่วนร่วมในการดูแลให้มารดาได้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว ซึ่งทำให้มารดาได้รับความรักความเอาใจใส่จากสามีเพิ่มขึ้น

2.2 การสนับสนุนด้านการประเมินเปรียบเทียบ (Appraisal support) ควรจัดกลุ่มให้สามีและมารดาวัยรุ่นที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ เพื่อให้สามีได้ประเมินตนเอง และเปรียบเทียบในการช่วยเหลือมารดาวัยรุ่นเพื่อช่วยให้สามีและมารดาวัยรุ่นได้มีการปรับตัวที่เหมาะสมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวได้อย่างต่อเนื่อง

2.3 การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (Information support) ในแผนกฝากครรภ์ ควรเน้นให้สามีได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารตลอดจนการได้รับคำแนะนำต่างๆพร้อมทั้งมารดาวัยรุ่นเมื่อมารดาวัยรุ่นมีปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว สามีสามารถช่วยหาข้อมูลข่าวสารแก่มารดาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2.4 การสนับสนุนด้านวัตถุสิ่งของ การเงิน หรือแรงงาน (Instrumental support) พยายามควรให้สามีได้ทราบและเข้าใจในการสนับสนุนมารดาวัยรุ่นด้านวัตถุสิ่งของ การเงิน หรือแรงงานต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมให้มารดาวัยรุ่นสามารถเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวได้อย่างต่อเนื่องและมีระยะเวลาที่นานขึ้น รวมทั้งให้สามีแสดงบทบาทที่เหมาะสมในการช่วยเหลือมารดาวัยรุ่นภายหลังคลอด เช่น การเตรียมให้มารดาวัยรุ่นฝึกบทบาทมารดาในไตรมาสที่ 3 ของการคลอด (Role plays) การทำหน้าที่แทนมารดาในด้านอื่นๆ รวมทั้งการดูแลทางจิตใจ

3. จากผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้ใกล้ตัวได้แก่ ความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว และเป็นอิทธิพลโดยอ้อมที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นที่ส่งผลต่อระยะเวลาของเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว

ดังนั้นพยาบาลจึงควรส่งเสริมให้มารดาวัยรุ่นมีความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยว โดยเริ่มอย่างจริงจังตั้งแต่ระยะตั้งครรภ์ให้มารดาเห็นความสำคัญ และประโยชน์ของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยวจะทำให้มารดามีความเชื่อมั่นและส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยวนานขึ้นและประสบความสำเร็จมากที่สุด

ด้านการวิจัย

1. ผลการศึกษาพบว่า อำนวยในการพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยวจากปัจจัยต่าง ๆ ที่ศึกษาครั้งนี้ สามารถพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้เพียงร้อยละ 12 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแนวคิดและผลการวิจัยในมารดาวัยรุ่นมีข้อจำกัด เพราะฉะนั้นอีกร้อยละ 88 ต้องศึกษาเพิ่มเติม เช่น การยอมรับการตั้งครรภ์ในมารดาวัยรุ่น ปัจจัยด้านสังคมจากย่า ยาย ที่ช่วยในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยวยังมีผลต่อระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยว

2. ควรมีการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มมารดาวัยรุ่นที่ไม่สามารถเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยวเลย กลุ่มมารดาวัยรุ่นที่สามารถเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยวน้อยกว่า 6 เดือน และกลุ่มมารดาวัยรุ่นที่เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยวที่ไม่ครบ 6 เดือน เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้มารดาวัยรุ่นสามารถเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. จัดโปรแกรม เตรียมความพร้อมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ร่วมกับกันระหว่างมารดา วัยรุ่นและสามี เพื่อนำผลการวิจัยมาวางแผนการดูแลให้มารดาวัยรุ่นสามารถเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยลดภาวะเครียดในบทบาทการเป็นมารดาวัยรุ่นที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยว

ด้านการศึกษา

ผลการวิจัยนี้อิทธิพลของสื่อรณรงค์มีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์ระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยว ดังนั้นควรมีการรณรงค์และจัดการศึกษาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยวในหลักสูตรของการศึกษาในชั้นมัธยมเพื่อให้เด็กวัยรุ่นได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยว เมื่อวัยรุ่นมีบุตรจะทำให้เกิดความตั้งใจและคุ้นเคยที่จะเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยวเกิดเป็นประสบการณ์ทางอ้อมขึ้นจะทำให้ส่งผลกระทบต่อระยะเวลาของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยวนานขึ้น ตลอดจนควรมีการจัดอบรมบุคลากรที่ดูแลมารดา วัยรุ่นให้มีความเข้าใจในเรื่องการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยว เพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาส่งเสริมให้มารดาวัยรุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

จากการศึกษาครั้งนี้บุคลากรทางการแพทย์สามารถนำผลการวิจัยที่ได้มาช่วยในการวางแผน ส่งเสริมให้มารดาวัยรุ่นสามารถเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนานอย่างน้อย 6 เดือนตามเป้าหมาย และเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวน และปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนในมารดาวัยรุ่นที่นอกเหนือจากที่ได้ศึกษามาแล้วต่อไป